

Mảnh tình riêng của Bảo

Bảo chỉ là một tay chơi a ma tơ, những cái ấm nung, nồi đồng, mõ trâu... là đồ dân gian Bảo có được trong những chuyến đi sáng tác không mục đích. Nhưng mỗi cái đều có một câu chuyện riêng: một món quà khi chia tay, những phút giây gặp gỡ tình cờ, mối duyên tao ngộ hiếm hoi trong đời. Có thể chúng không nhiều và đẹp bằng những người chuyên sưu tập nhưng chúng thực sự là những "mảnh tình" của Bảo.

Không biết từ khi nào, sau mỗi chuyến đi chụp ảnh xa nhà, Nguyễn Hữu Bảo - một nhà nhiếp ảnh có tiếng ở Hà Nội, thấy thật vô nghĩa nếu không có được kỷ vật gì. Những cái mà Bảo gọi là "kỷ vật" có khi chỉ là một nhánh lúa nếp giống nâu vàng thơm lừng của người dân tộc; Cái xới cơm bằng xương bả vai con hươu đã mòn thành những vết rãnh lõm chỗ như những giọt mồ hôi chứa đậm dấu ấn thời gian, chiếc gáo múc nước khô cong bên trong li ti những hạt mốc được cưa ra từ quả bầu Tây Nguyên, đôi dép bện hình dáng thô kệch, hoang sơ vẫn còn thơm mùi rơm vàng quện cùng cái lạnh nồng của đất, cái mõ trâu lúc lắc, gọi vắng vắng bên tai tiếng trầm, tiếng thanh hòa quện lấy nhau như bản hợp tấu bất tận của núi rừng, rồi những chiếc liềm hái lượm (Thái), gổ (Mường), ghế Xá, quả bầu Tây Nguyên, sừng trâu và nón Tày, gửi thóc, sừng hỏa mai đến vô số lọ đất, ấm nung, nồi đồng, con lợn đất, lược bí...

Những thứ Bảo "khuân" về đầy nhà phần lớn là những dụng cụ thô sơ, cũ kĩ mà người dân vẫn đang dùng, với họ những thứ đó chẳng có chút giá trị kinh tế nào. Nhưng với Bảo lại khác, Bảo cảm thấy ở những vật "vô tri vô giác" kia sự ấm nóng từ đôi bàn tay và tấm chân tình của những con người hạn chế về học thức, nhưng tâm hồn trong sáng, thơ ngây, phóng khoáng như núi rừng. Nhiều khi nhìn thấy chúng, Bảo nhớ những chuyến đi, những vùng đất mình đã từng qua, nhớ tấm lòng của ai đó trong buổi chiều bên bếp lửa nơi rừng núi hoang sơ, bốn bề mưa bão trập trùng. Có những lần đi chẳng sáng tác được gì, nhưng Bảo không coi đó là một sự thất bại vì Bảo chợt nhận thấy có một đời sống nữa ngoài đời sống vật chất mà người ta ít để ý đến.

O' chốn phồn hoa đô thị, khi đời sống phát triển, nhiều dụng cụ của nền văn minh xuất hiện, có độ chính xác cao, phục vụ cho mọi nhu cầu của con người, sự biến động tâm lý ngày càng lộ rõ, con người luôn hướng tới những cái thời thượng. Đến một lúc nào đó, khi nhìn lại, con người mới nhận thấy, những vật dụng mình dùng là sản phẩm hàng loạt, tiện dụng nhưng thiếu mất cái riêng, dù của mình thật nhưng không mang tâm hồn và tình cảm của mình. Chính những thứ đồ dân gian dung dị, thường là không hoàn thiện lại "bồi đắp tâm hồn, làm cho tôi không bị mệt mỏi trong cuộc sống gấp gáp, vội vã hằng ngày".

Đi bất cứ đâu, vào bất cứ làng bản nào, Bảo cũng "xộc" vào bếp nhà người ta trước vì biết chắc rằng trong bếp thường có nhiều vật dụng lạ, có thể "xin" về. Quả bầu dài 85cm là kết quả Bảo có được trong những lần "xục xạo" ấy.

"Khi đoàn làm phim ca nhạc của Dương Minh Long đi quay hình ca sĩ Mỹ Linh, tôi là người "tiền cử" bối cảnh nên phải dẫn cả đoàn lên Hòa Bình. Dẫn đường xong thì tôi "thất nghiệp" lang thang ở các bản của người Mường. Tình cờ vào nghỉ nhờ một nhà, "lọ mọ" thấy có một cái gì khô vừa to dài, vừa nặng như cái trùy, lắc thấy lạo xạo, hỏi ra mới biết là quả bầu đựng thóc giống, tôi xin họ cho ngay".

Quả bầu này và 1 hàm lợn lòi cực lớn (quà tặng của một ông trưởng công an xã miền núi Yên Bái) là hai niềm kiêu hãnh của Bảo vì chẳng có cái thứ hai, chỉ tiếc là cách đây một năm khi treo ở quán cà phê Quỳnh (46b Bát Đàn) đã bị ai đó "yêu quá" đánh cắp mất.

Thường những thứ Bảo mang về sưu tầm thì với người dân tộc đang là vật sử dụng, nhiều khi tế nhị lắm, nếu không có cái khác thay thế thì khó có thể xin được. Có một lần bước chân Bảo dừng ở một vùng rất hẻo lánh, vào một nhà dân thấy có một chiếc chổi làm bằng lá gì đó quét hai năm rồi mà lá vẫn xanh, không bị rụng tả tơi, thích quá xin thì người dân tộc không cho vì nhà xa chợ, không có gì thay để quét nhà, "lúc này mới thấm thía, có tiền

cũng chẳng thể mua được". Hay có những thứ đã trong tầm tay rồi mà không sao "biến" nó thành của mình được. Năm 1993 vào Tây Nguyên, Bảo được một người dân tộc khi chia tay tặng cho một chiếc thuyền độc mộc 1,5m. Chiếc thuyền này do chính tay ông vào rừng tìm cây đẽo gần một năm để tặng con trai 1 tuổi (chất anh hùng ca của Tây Nguyên lộ rõ). Giờ cậu con trai đã 18 tuổi, không sử dụng được nữa vì quá bé nên ông tặng lại cho Bảo. Nghĩ mọi cách mà không sao vác về được vì rất nặng và cồng kềnh, mang về rồi cũng chẳng biết để đâu nên đành ngậm ngùi tiếc rẻ. Có những lúc Bảo phi như bay trên đường phố để đuổi theo một phụ nữ dân tộc với trang phục rất lạ dưới gấu váy của cô có thêu một đàn voi trắng trông thật bí hùng, nhưng chỉ biết ngắm nó chứ sao xin được vì họ đang còn mặc trên người. Tuy không được sở hữu chúng, nhưng những thứ ấy vẫn "hiện hữu" trong lòng Bảo tưởng như có thể sờ thấy được dù đã nhiều năm trôi qua.

Bảo tâm sự "Tôi đặc biệt yêu cái chõng tre" vì thế trong quán Cà phê Quỳnh, Bảo đã biến cái chõng tre thành những

chiếc "chống bàn", mỗi cái cọc của chống tre cũng từ cây tre mà nên lại có vòng tròn to, nhỏ, lồi lõm, dày, mỏng, sần, mịn khác nhau. Trong quán còn có hai cái rua đèn rất ngộ từ ống cơm lam mà thành. Có khá nhiều vật dụng linh tinh, không mấy người hiểu là cái gì, lại được Bảo mang về nâng niu trân trọng, vì với Bảo "Không có cái gì xấu chỉ có cái sai vị trí, những thứ người ta cho là xấu xí, không hoàn thiện, ít chú ý đến lại là cái hồn, mảnh tình riêng luôn sáng lung linh trong tâm hồn và trái tim tôi".